
MEDICININĖS PAGALBOS UKRAINAI PLANAS

2022-03-01, Vilnius

2022-02-24 dieną Rusija pradėjo Ukrainos karinį puolimą. Egzistuoja darbai, kuriuos sveikatos sektoriuje būtina nedelsiant padaryti tam, kad sulauktume tiek Ukrainos, tiek ir tarptautinės medicininės bendruomenės pagarbos. Karo ir mirčių akivaizdoje turime stabdyti ir savųjų ligoninių griovimą. Siūlydami visokeriopą savo pagalbą, kviečiame susitelkti ir parengti medicininės pagalbos planą Ukrainai.

Tik reikšmingos apimties ir gerai suvaldyta medicinos pagalba yra prasminga. Pasisemkime išminties iš tarptautinės praktikos ir savųjų patirčių gaunant pagalbą Nepriklausomybės pradžioje bei ją teikiant 2008 metais Sakartvelui ir 2014-2015 metais – Ukrainai.

Jei norima, jog pagalba ne tik simboliškai atspindėtų solidarumą, manome, kad tikslinga:

- a) Sudaryti aukšto lygio (ne žemesnio kaip viceministro lygio politiko vadovaujama) komitetą (toliau – komitetas), kuris per maksimaliai trumpą laikotarpį (pageidautina, 1-2 dienas) pateiktų sveikatos apsaugos ministru/Vyriausybei pasiūlymus dėl:
  - pagalbos kryptių
  - pagalbos apimties
  - reikalingų žmogiškųjų, materialinių ir finansinių išteklių.
- b) Jei numatoma, jog pagalba bus reikšminga ir ilgalaikė, yra tikslinga, kad komitetas veiktų visą pagalbos laikotarpį, o jam talkintų specialus pastoviai veikiantis sekretoriatas arba krizės suvaldymo laikotarpiui iš ministerijos ir pavaldžių organizacijų specialistų suformuotas padalinys.
- c) Jei numatoma reikšmingos apimties pagalbą teikti keliomis kryptimis, yra tikslinga užtikrinti darbo šiomis kryptimis koordinavimą:
  - formuojant pagalbos valdymo pajėgumus ne tik Lietuvoje, bet ir Ukrainoje
  - koncentruojant pagalbą ribotoje teritorijoje (pvz., 1-2 vienos Ukrainos apskrities miestai)
  - bendradarbiaujant su vietine administracija, Pasaulio sveikatos organizacija ir kitais tarptautiniais partneriais.

Žemiau pateikiamos rekomendacijos dėl, tikėtina, trumpuoju ir vidutinės trukmės laikotarpiu prasmingiausių pagalbos priemonių.

**PAGALBOS PRIEMONĖS, KURIOS GREITAI PARENGIAMOS IR
GALI BŪTI TAIKOMOS TRUMPUOJU LAIKOTARPIU**

---

(1) GREITOSIOS PAGALBOS AUTOMOBILIŲ (SU FELČERIŲ/PARAMEDIKŲ BRIGADOMIS IR MINIMALIU MEDICININĖS ĮRANGOS KOMPLEKTAVIMU) SIUNTIMAS

Privalumai:

- Po politinio sprendimo parengti gali būti nedelsiant, įskaitant politinį suderinimą su tranzito valstybe (Lenkija) ir Ukrainos institucijomis per 1-2 dienas.
- Gali pasiekti Ukraina per kelias valandas.
- Lietuvos specialistai moka rusų kalba bei žino Ukrainoje taikomų medicininių technologijų lygį.
- Situacijai Ukrainoje pasikeitus, lengva modifikuoti pagalbos pobūdį (dislokacijos vietos Ukrainoje pakeitimas, medikų profilio bei automobilio komplektacijos keitimas).

Rekomendacijos, didinančios pagalbos efektyvumą:

- Pagalbos apimtis turi būti svari. Ne mažiau 5-10 automobilių.
- Automobiliai, siekiant užtikrinti pagalbos svarumą ir koordinaciją, turi būti koncentruojami 1-2 Ukrainos teritorijose.
- Medikus turi sustiprinti logistika. Bent vienas sunkvežimis turi vežti būtiniausias medicines prekes, taip pat – bent jau 1-2 savaičių gyvenimui būtinus reikmenys (palapinės, miegmaišiai, maistas, kuras).
- Medikus kiekvienoje teritorijoje turi stiprinti bent jau vienas vadybininkas/dispečeris ir 1-2 darbuotojai, užtikrinantys misijos aprūpinimą, stovyklaviečių rengimą, misijos apsaugą.
- Dalis vairuotojų gali būti vietiniai, žinantys teritoriją.
- Turi būti organizuota logistinė parama misijai. Reikiamų išteklių papildymas, personalo rotacija.
- Lietuvos sveikatos įstaigoms, išskyrusioms greitosios medicinos pagalbos (GMP) brigadas, turi būti biudžeto lėšomis pilnai kompensuoti misijos kaštai.

PAGALBOS PRIEMONĖS, KURIOS GREITAI PARENGIAMOS IR YRA EFEKTYVIOS, JEI PASISEKA UŽTIKRINTI TIKSLINĮ PAGALBOS POBŪDĮ

---

(2) KRITINIŲ MEDIKAMENTŲ, SVEIKATOS PRIEMONIŲ BEI KRAUJO KOMPONENTŲ SIUNTIMAS

Privalumai:

- Po politinio sprendimo gali būti parengti, įskaitant politinį suderinimą su tranzito valstybe (Lenkija) ir Ukrainos institucijomis per 1-2 dienas.
- Gali pasiekti Ukrainą per kelias valandas.
- Gali padėti gelbėti gyvybes iš karto po pateikimo į šalį.
- Pagalbos pobūdį galima koreguoti keičiantis aplinkybėms.

Rekomendacijos, didinančios pagalbos efektyvumą:

- Būtina minimizuoti riziką, jog pateikta bus ne tai, ne ten ir ne tomis apimtimis, kurių reikia. Siekiant sumažinti klaidų riziką, tikslinga į pagalbą planavimą įtraukti medicinos įstaigas. Pagalba racionalu teikti tiesiogiai toms gydymo įstaigoms, kurioms jos labiausiai reikia.
- Būtina minimizuoti riziką, jog pagalba bus nuvertinta dėl prasto jos sandėliavimo, paskirstymo grandinių trūkinėjimo/ Teikiant pagalbą yra svarbu lygiagrečiai siuntimo planavimui planuoti logistikos dalykus. Galimi veiklos scenarijai yra panaudoti Ukrainoje esančius pajėgumus (nacionalinė kraujo perdirbimo sistema, atraminės ligoninės, didmenininkų pajėgumai). Vienas iš logistikos problemų sprendimo kelių yra pajėgumų kaimyninėje valstybėje (pvz., Lenkijoje) panaudojimas.
- Tikėtina jog krizė aktyvioji fazė truks gana ilgai (iki 30 dienų), o Ukrainos atstatymo po krizės darbai truks dar ilgiau. Planuojant pagalbą, iš karto reiktų bent preliminariai numatyti numatomą jos trukmę.

PAGALBOS PRIEMONĖS, KURIOS GREITAI PARENGIAMOS, BET RETAI PASITEISINA

---

(3) MEDIKŲ SAVANORIŲ SIUNTIMAS

Privalumai:

- Greitai parengiamas.
- Stiprina patriotinius jausmus, tiek savojoje šalyje, tiek šalyje, kuriai padedama.

Trūkumai:

- Savanoriams sunku sudaryti reikiamas darbo sąlygas (tiek darbo vietos parengimo, tiek pacientų srauto užtikrinimo aspektais).
- Savanorio integracija į vietines darbo komandas – užtrunka.
- Savanorio apgyvendinimas, įdarbinimas ir instruktažas reikalauja daug administracinių išteklių, kurie krizės, o tuo labiau karo atveju, yra riboti.

Rekomendacijos, didinančios pagalbos efektyvumą:

- Brigados (pvz., gydytojas, anesteziologas, 1-2 slaugytojai) darbas paprastai yra efektyvesnis nei individualaus mediko.
- Efektyviau medikų brigadas siūsti ne į šalį apskritai, o į iš anksto suderintą gydymo įstaigą, į kurią jos atvyks.
- Pagalbos kokybę gerina brigados sustiprinimas medicinine įranga (ar bent jau priemonių rinkiniais).
- Savanoriams valstybė turėtų teikti pagalbą tiek misijos planavimo, tiek ir įgyvendinimo stadijose.

PAGALBOS PRIEMONĖS, KURIOS GALI BŪTI TAIKOMOS TRUMPUOJU IR VIDUTINĖS TRUKMĖS LAIKOTARPIU

---

(4) UKRAINIEČIŲ GYDYMAS LIETUVOJE

Privalumai:

- Turimas platus gydymo bei reabilitacinių įstaigų tinklas.
- Medikai moka susikalbėti su ukrainiečiais.

Rekomendacijos, didinančios pagalbos efektyvumą:

Jei norima didelės apimties pagalbos, verta:

- Apsispręsti dėl galimos suteikti pagalbos apimties bei sąlygų ir šį apsisprendimą komunikuoti su Ukrainos atstovais. Ar bus tik reabilitacija? Kokios būklės ligoniams bus teikiama pagalba? Pagalba turėtų būti teikiama visiems (kariškiams ir civiliams) jos reikalingiems ukrainiečiams.
- Inventorizuoti gydymo įstaigų tinklą, numatant teikti medicininę pagalbą nukentėjusiems nuo konflikto Ukrainoje. Klaidinga būtų apsiriboti keliomis gydymo įstaigomis. Dauguma Lietuvos ligoninių gali suteikti reikiamą pagalbą. Tikslinga jau dabar rengti gydymo tinklo išdėstymo planus tam atvejui, jeigu karinis konfliktas neapsiribotų Ukrainos teritorija.
- Nustatyti aiškias pacientų atrankos, transportavimo, registravimo gydymo įstaigoje, įstaigų darbo apmokėjimo taisykles.

---

(5) UKRAINIEČIŲ MEDIKŲ ĮDARBINIMAS LIETUVOJE

Privalumai:

- Turimas gydymo bei reabilitacinių įstaigų tinklas, kuriam trūksta įvairių profesijų medikų.
- Lietuvos medikai moka susikalbėti su ukrainiečiais.
- Pabėgėlių tarpe, neabejotinai, yra medikų, kuriems darbas (tikėtina, laikinas) Lietuvos gydymo įstaigose yra priimtinas.
- Ukrainiečių medikai galėtų būti vieni pagrindinių savo tautiečių gydytojų ir slaugytojų.
- Krizei pasibaigus, ukrainiečiai turėtų pasirinkimą ar likti Lietuvoje, ar grįžti į Ukrainą.

Rekomendacijos, didinančios pagalbos efektyvumą:

- Lietuvos gydymo įstaigų inventorizacija jų poreikio specialistams požiūriu.
- Medikų licencijavimo taisyklių pritaikymas netrikdomam laikinam Ukrainos sveikatos sektoriaus specialistų įdarbinimui.
- Medikų apgyvendinimo, jų vaikų mokymo ir kitų socialinių klausimų sprendimas.
- Medicininės pagalbos ukrainiečiams ir Ukrainos specialistų įdarbinimo koordinavimas.

---

(6) PABĖGĖLIŲ LAIKINAS APGYVENDINIMAS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGOSE

Privalumai:

- Turimas rezervinis lovų kiekis leidžia dalį pabėgėlių apgyvendinti gydymo atskirose korpusuose, nesumažinant teikiamų paslaugų apimties.
- Lietuvos ligoninės ir sanatorijos turi pilną paslaugų būtinų pabėgėliams kompleksą.

Rekomendacijos, didinančios pagalbos efektyvumą:

- Lietuvos gydymo įstaigų inventorizacija jų pritaikymo laikinam pabėgėlių apgyvendinimui požiūriu.
- Finansinių išteklių, būtinų pastatų pritaikymui bei pabėgėlių išlaikymui numatymas. Finansinės lėšos turi būti numatytos tiek darbo su pabėgėliais pradžiai, tiek ir proceso užbaigimui.